

УДК 657.633.5

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕДУР ПРИ ОЦІНЦІ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ПІДПРИЄМСТВА

КОСТЯНТИН БЕЗВЕРХИЙ,
кан. екон. наук, доцент кафедри
обліку і аудиту Київського
національного університету
технологій та дизайну

У статті розглянуто методику використання аналітичних процедур при оцінці ефективності системи внутрішньогосподарського контролю підприємства. Виділено цілі, завдання та елементи внутрішньогосподарського контролю підприємства. Наведено вимоги до ефективності внутрішньогосподарського контролю підприємства. Розроблено алгоритм організації роботи з моніторингу системи внутрішньогосподарського контролю підприємства та оцінки бухгалтерського обліку, на основі яких запропоновано розподіл контрольних функцій між центрами контролю.

Ключові слова: внутрішньогосподарський контроль, система, аналітичні процедури, оцінка, ефективність, цілі, завдання, елементи.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Зміна підходів до аналізу системи внутрішньогосподарського контролю (надалі – СВК) підприємства стало наслідком зростання вимоги до достовірності фінансової звітності, що відобразилось в розробці та створенні міжнародних стандартів аудиту (надалі – МСА) 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» [1], (МСА) 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики» [2], які, в свою чергу, пов'язали аналіз надійності СВК із оцінкою аудиторських ризиків з точки зору можливої недостовірності фінансової звітності. Особливої актуальності набуває питання методики використання аналітичних процедур при оцінці ефективності СВК підприємства, яке є важливим інструментом, що забезпечує безперервну діяльність підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням, що пов'язане із СВК підприємства в різні часи займалися такі вітчизняні вчені-економісти, зокрема, С. Бардаш, М. Білуха, В. Бондар, М. Бондар, Т. Бутинець, А. Бутко, Б. Валуєв, Н. Виговська, Л. Гуцаленко, В. Дерій, І. Дмитренко, І. Дрозд, С. Івахненко, Є. Калюга, М. Корінько, Р. Костирко, М. Коцупатрий, В. Лінник, В. Максимова, Є. Мних, Л. Нападовська, В. Пантелеєв, В. Пархоменко, С. Петренко,

М. Пушкар, М. Скрипник, В. Шевчук [3–28] та інші. Проте, на сьогодні, в науково-практичній літературі питання методики використання аналітичних процедур при оцінці ефективності СВК підприємства не знайшло свого широкого відображення. Отже, це питання є актуальним для подальшого дослідження та проведення науково-практичних дискусій.

Мета дослідження полягає в розробці методики використання аналітичних процедур при оцінці ефективності СВК підприємства.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Згідно з МСА 400 «Оцінка ризиків та внутрішній контроль» [29] категорія «СВК» – це всі внутрішні правила та процедури контролю, запроваджені керівництвом для забезпечення стабільного і ефективного функціонування підприємства, дотримання внутрішньої господарської політики, збереження та раціонального використання активів, точності і повноти бухгалтерських записів, своєчасної підготовки фінансової інформації, запобігання фальсифікації.

Внутрішньогосподарському контролю (надалі – ВГК) підлягають контрольне та інформаційне середовище, що пов'язане із підготовкою фінансової звітності, процес оцінки ризиків, моніторинг засобів контролю.

Відповідно до авторської думки виробничі підприємства, які мають на меті подальше успішне функціонування і розвиток на ринку товарів, робіт та послуг, повинні щодня контролювати раціональне використання власних ресурсів; своєчасне і повне виконання зобов'язань перед державою зі сплати податків, зборів та інших платежів; своєчасну ліквідацію дебіторської та кредиторської заборгованостей; ефективну організацію бухгалтерського та податкового обліку та звітності, а також забезпечення її достовірності. Для реалізації цієї проблеми доцільно створити службу ВГК. Найважливішими функціями такої служби ВГК є:

- документування основних процесів підприємства та впровадження процедур ВГК;
- оптимізація роботи всього підприємства та його документообігу, а також зниження ризиків і негативних наслідків їх впливу;
- аналіз ефективності та продуктивності впроваджених процедур ВГК;
- забезпечення раціонального ведення фінансово-господарської діяльності підприємства;
- виявлення, запобігання та виправлення помилок і викривлень у фінансовій бухгалтерській звітності, а також її своєчасної підготовки;
- забезпечення та контроль за збереженням акти-

вів, як оборотних, так і необоротних активів;

- ефективне і результативне використання ресурсів, виявлення внутрішньо господарських резервів і прийняття заходів до використання їх в інтересах підприємства;
- дотримання вимог законодавства та надання достовірної звітності;
- забезпечення чіткої і злагодженої роботи всього підприємства.

Служба ВГК на підприємстві створюється для незалежної перевірки виконання її працівниками своїх посадових обов'язків. Ефективний ВГК дозволяє управлінському персоналу знижувати існуючі ризики.

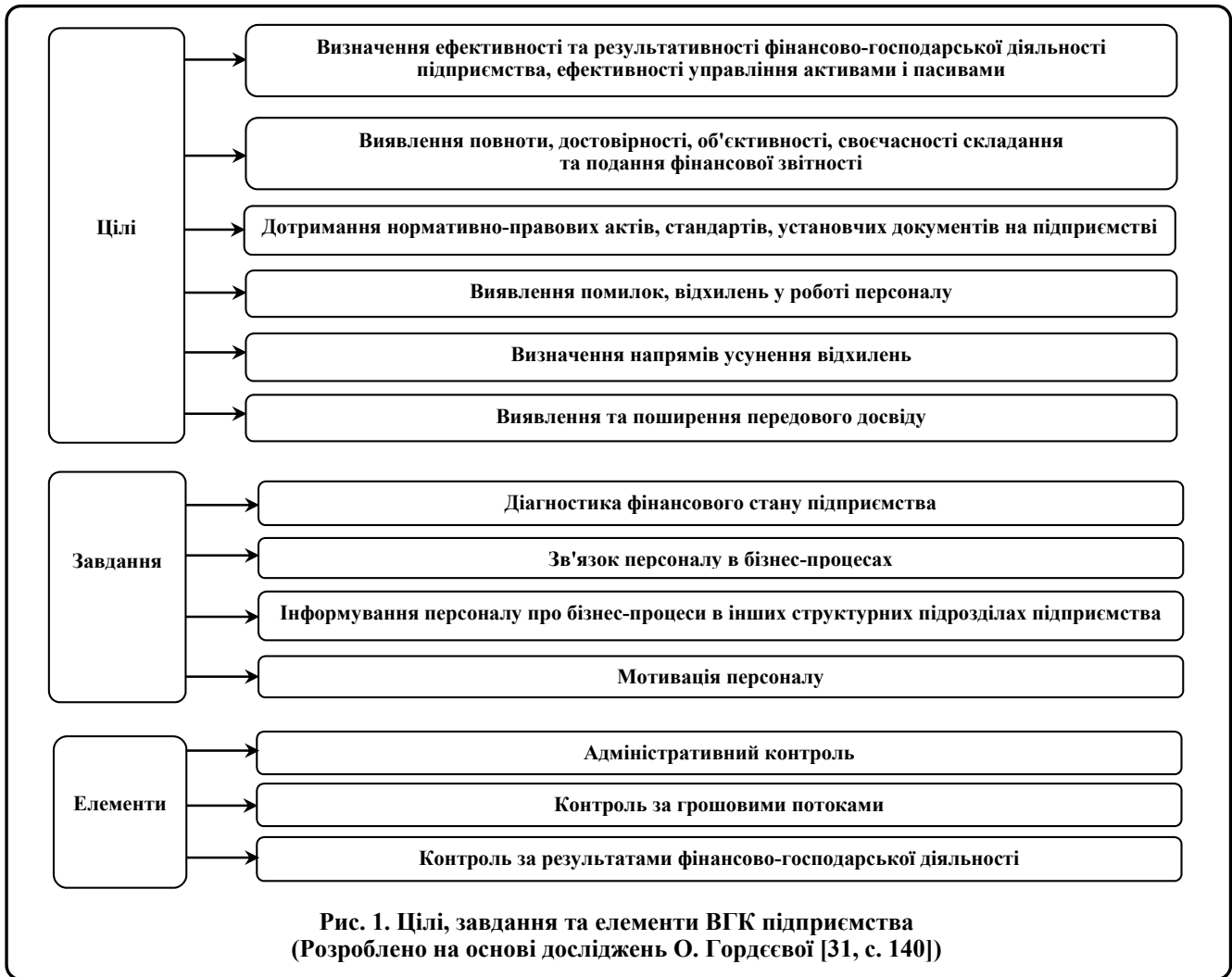
Цілі, завдання та елементи ВГК підприємства наведено на рис. 1.

Відповідно до МСА 520 «Аналітичні процедури» [29] поняття «аналітичні процедури» (*англ.*: analytical procedures) – це аналіз важливих відносних показників і їх порівняння, разом із підсумковим дослідженням відхилень та взаємозв'язків, які суперечать іншій інформації або мають відхилення від очікуваних величин. Відповідність поняття «аналітичні процедури» категоріям господарського контролю наведено в табл. 1.

Таблиця 1

ВІДПОВІДНІСТЬ ПОНЯТТЯ «АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ» КАТЕГОРІЯМ ГОСПОДАРЬСЬКОГО КОНТРОЛЮ (РОЗРОБЛЕНО НА ОСНОВІ ДОСЛІДЖЕНЬ В. БОНДАРЯ [5, с. 78])

№ з/п	Ключові поняття	Критерії і поняття господарського контролю
Аналітичні процедури		
1	Програма дій	Методика контролю (група прийомів і способів)
2	Дослідження	
3	Послідовність	
4	Спосіб отримання доказів	Спосіб контролю
5	Процедура	Прийоми контролю
6	Виявлення	
7	Заходи	
8	Дослідження та оцінка показників	
9	Дії аудитора	Контрольні дії аудитора
10	Засіб накопичення інформації	Облікові процедури
11	Аналіз	Прийоми економічного аналізу
12	Аналіз і оцінка показників і тенденцій	
13	Оцінка фінансової звітності	
14	Аналіз фінансової інформації	

ВГК спирається на дані бухгалтерського обліку, таких як інвентаризація, документування тощо, засобів управлінського обліку (нормування витрат тощо), засобів ревізії, контролю та аудиту.

Вимоги до ефективності СВК підприємства наведено в табл. 2. Крім виконання основних функцій,

ВГК вирішує ряд питань, які виходять за рамки повсякденного бухгалтерського обліку. Сьогодні СВК не що інше, як багатофункціональний засіб контролю за наданням достовірної фінансової звітності підприємства в суворій відповідності з чинним законодавством і нормативно-правовими актами.

Таблиця 2

ВИМОГИ ДО ЕФЕКТИВНОСТІ ВГК ПІДПРИЄМСТВА

Відповідність стратегії	Необхідність результативності	Системність	Адаптивність	Оптимальність	Економічність
Аналіз і використання основних пріоритетів, які закладені в стратегічних планах підприємства	Забезпечення вирішення поставлених завдань	Об'єднання контрольної та функції планування, делегування повноважень і відповідальності	Негайне реагування контролю на зміни у вимогах внутрішнього і зовнішнього середовища	Скорочення зайвого контролю, наслідком чого є додаткові витрати на збір і обробку інформації, що надходить	Відповідність витрачених коштів ефективності контролю

У ході дослідження з'ясується роль і відповідність структурних підрозділів підприємства поставленим перед ними цілям і завданням, встановлюється наявність ефективної системи документування, деле-

гування повноважень, контроль за досягненням поставлених цілей.

Алгоритм організації роботи з моніторингу СВК підприємства наведено в табл. 3.

Таблиця 3

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З АНАЛІЗУ СВК НА ПРИКЛАДІ МВВП «МЕКОЛ»
(Розроблено на основі досліджень О. Гордєєвої [31, с. 142])**

№ з/п	Цілі СВК	Оцінка СВК і виконання поставлених перед нею цілей	Рекомендації щодо поліпшення СВК
1	Впорядкована і ефективна діяльність МВВП "МЕКОЛ"	Низька	Систематична робота з організації СВК
		Середня	Теж саме
		Висока	Заходи щодо збереження високої ефективності СВК
2	Збереження майна підприємства	Повна	Розробка інструментів, що забезпечують збереження майна підприємства
		Часткова	Припинення неправомірних дій працівників, створення умов для збереження довіреного їм майна
3	Достовірність та об'єктивність фінансової звітності	Неповне відображення показників майнового стану та діяльності підприємства у фінансовій звітності	Навчання працівників організації методиці обліку і контролю
4	Оцінка ймовірності привласнення чи неефективного використання цінностей і засобів підприємства	Можливі випадки недотримання принципів делегування повноважень і обов'язків, контролю	Посилення контролю з дотримання принципу делегування повноважень і обов'язків щодо контролю між працівниками, які здійснюють облік на підприємстві
5	Постійний моніторинг відхилень планових показників від фактичних	Аналіз і оцінка планових показників носить нерегулярний характер, не вивчаються відхилення від заданих показників	Запровадження методики внутрішнього планування і стимулювання на підприємстві
6	Своєчасна передача внутрішньої документації та звітності підприємства особам, які приймають управлінські рішення	Результати діяльності підприємства нерегулярно розглядаються	Розробка форм внутрішньої звітності підприємства та порядку прийняття рішень за результатами моніторингу отриманої інформації

Отже, вивчаючи питання, пов'язані із ризиком суттєвого викривлення звітності, необхідно чітко розуміти значення середовища ВГК.

Після оцінки СВК доцільно проаналізувати систему бухгалтерського обліку, оскільки система подвійного запису рахунків підприємства визначає та забез-

печує належний порядок і контроль реєстрації фактів господарського життя підприємства. Оцінка СВК бухгалтерського обліку наведено в табл. 4. Це дозволяє начисто співставити цілі СВК із засобами їх досягнення та оптимізувати заходи щодо СВК, що необхідно для підвищення рівня її продуктивного результату.

Таблиця 4

ОЦІНКА СВК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ (Розроблено на основі досліджень О. Гордєєвої [31, с. 143])

№ з/п	Цілі СВК бухгалтерського обліку	Засоби для досягнення поставлених цілей ВГК	Заходи щодо вдосконалення СВК
1	Повне відображення всіх санкціонованих операцій	Обмежений доступ для певного кола користувачів; документальне підтвердження, резолюція, перевірка повноти та правильності бухгалтерських записів	Закріплення порядку ведення бухгалтерського обліку з урахуванням облікової політики підприємства; внесення до посадових інструкцій контрольних функцій
2	Точність вхідної інформації	Вибіркові перевірки виконання посадових інструкцій та рівня професійної підготовки; регулярні перевірки виявлення помилок	Організація безперервної роботи постійно діючих структурних підрозділів з контролю; делегування повноважень щодо взаємного контролю операцій; закріплення функцій контролю в посадових інструкціях працівників
3	Вірна кореспонденція рахунків	Проведення на постійній основі звірення рахунків з метою перевірки точності залишків на рахунках та інші види контролю за грошовими потоками	Визначення локальних регламентів, що регулюють діяльність бухгалтерів і співробітників, що здійснюють ВГК

№ з/п	Цілі СВК бухгалтерського обліку	Засоби для досягнення поставлених цілей ВГК	Заходи щодо вдосконалення СВК
4	Збереження облікових документів	Створення копій файлових даних для автоматизованої системи обліку та забезпечення їх збереження; обмеження доступу до інформації певного кола користувачів	Створення локальних регламентів про порядок підготовки копій файлових даних
5	Відповідність записів на рахунках бухгалтерського обліку чинним нормативно-правовим документам	Постійний контроль за відповідністю записів на рахунках бухгалтерського обліку чинним нормативно-правовим документам; регулярне проведення занять з підвищення кваліфікації бухгалтерів і внутрішніх аудиторів	Створення локальних положень з ведення бухгалтерського обліку, контроль за їх регулярним оновленням; моніторинг працівниками бухгалтерської служби змін в чинному законодавстві
6	Запобігання зловживань працівниками організації	Делегування повноважень і їх ротация, регулярна звірка рахунків бухгалтерського обліку	Зафіксувати в посадових інструкціях делегування повноважень і їх ротация; організація служби внутрішнього аудиту
7	Забезпечення керівництва своєчасною управлінською інформацією	Подання внутрішньої фінансової звітності в мінімальні терміни	Участь у розробці форм внутрішньої фінансової звітності
8	Виявлення нетипових операцій в бухгалтерському обліку	Оперативне подання документів на розгляд керівництву, в разі появи операції, що не відповідають чинним нормативно-правовим документам	Пошук факторів, на які слід звернути увагу

У ході проведеного дослідження з'ясовано, що функції органів управління МВВП «МЕКОЛ» документально не прописані і це призводить до прямого управління керівників підрозділів. Визначено основні засади організаційних перетворень:

- організаційна структура управління повинна

стати прозорою та зрозумілою;

- обов'язково наявність ради директорів (надалі – РД), комітетів у складі РД, підрозділів внутрішнього контролю та служби внутрішнього аудиту;

- ключові контрольні функції розподіляються між центрами контролю (табл. 5).

Таблиця 5

**РОЗПОДІЛ КОНТРОЛЬНИХ ФУНКЦІЙ МІЖ ЦЕНТРАМИ КОНТРОЛЮ МВВП «МЕКОЛ»
(Розроблено на основі досліджень О. Гордєсової [31, с. 144–145])**

№ з/п	Основні завдання	Регламенти	Відповідальні
Фінансовий контроль			
1	План-факт аналіз основних показників; перевірка достовірності звітності «дочок»; контроль цільового використання грошових коштів	Положення про фінансову структуру; за річним бізнес-плануванням; з планування та виконання бюджету руху грошових коштів; по податковому плануванню; по обліковій політиці підприємства	Департамент економіки та фінансів (надалі – ДЕФ)
Адміністративний контроль			
2	Контроль за виконанням доручень і розпоряджень ради директорів	Положення з контролю за виконанням документів	Департамент ВГК (надалі – ДВГК)
3	Контроль роботи бюджетного комітету і комітету з управління ризиками	Положення про відділ кадрів; про фінансово-економічний відділ	Комітет із закупівель; бюджетний комітет; фінансово-економічний
Контроль процесів виробництва			
4	Діагностика процесів, приведення їх до єдиного для групи стандарту, розробка регламентів, контроль їх дотримання; підготовка висновків за результатами вибіркового перевірок і звітів для керівництва	Положення про розділення повноважень; з управління організаційної структурою і штатним розписом	Відділ стандартизації та оцінки якості бізнес-процесів

№ з/п	Основні завдання	Регламенти	Відповідальні
Оцінка ризиків			
5	Формування переліку ризиків, їх ранжування, розробка механізмів управління та запобігання; підготовка щоквартальної звітності про хід робіт з мінімізації ризиків	Положення з управління ризиками	Регламент роботи комітету з управління ризиками ДВГК (координатор); ДЕФ; правовий департамент; департамент стратегії.
Контроль економічної безпеки та збереження активів			
6	Контроль за цільовим використанням коштів, перевірка контрагентів	Положення з планування та виконання бюджету руху грошових коштів	Інструкція про порядок надання / позбавлення доступу до системи ДЕФ
7	Контроль за збереженням ТМЦ та інших активів філії підприємства	Положення про контроль за збереженням активів філії підприємства	Департамент економічної безпеки (ДЕБ) і служби безпеки філії підприємства
8	Забезпечення збереження активів, контроль достовірності звітності «Дочок», незалежні перевірки їх господарської діяльності	Положення про порядок проведення контроль-ревізійних перевірок; Інструкція про порядок проведення інвентаризації	Контрольно-ревізійне управління
Контроль реалізації стратегічного плану			
9	Контроль за виконанням стратегічних планів, створених для кожної філії; своєчасне інформування керівництва підприємства	Положення зі стратегічного планування; регламент роботи комітету зі стратегічного планування та інвестицій	Департамент стратегії
Внутрішній аудит			
10	Перевірка ефективності ВГК та його відповідності вимогам управління; перевірки за завданням ради директорів	Положення про комітет з аудиту; положення про службу внутрішнього аудиту	Служба внутрішнього аудиту

У ході проведеного дослідження були сформовані нові підрозділи підприємства: служба внутрішнього аудиту при раді директорів, департаменти стратегії і ВГК (рис. 2).

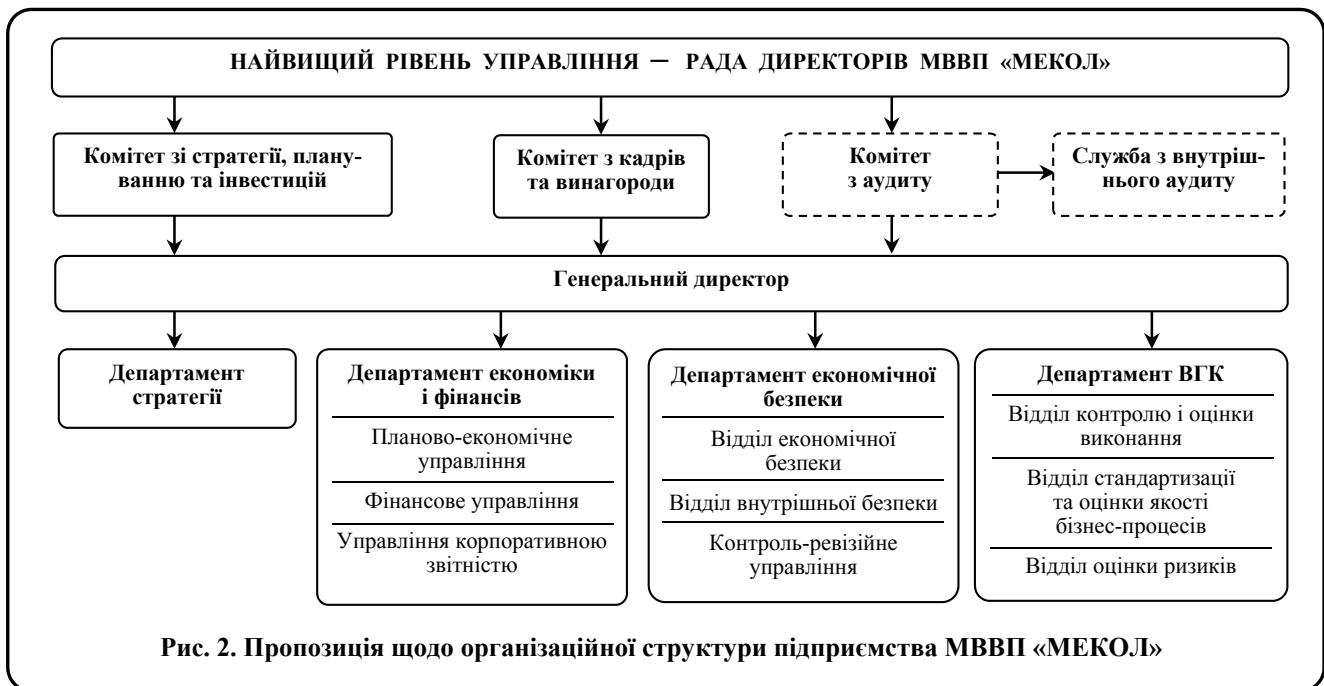

Рис. 2. Пропозиція щодо організаційної структури підприємства МВВП «МЕКОЛ»

До складу ДВГК увійшли відділи контролю та оцінки виконання, стандартизації та оцінки якості бізнес-процесів, оцінки ризиків. Основні функції департаменту знаходяться в області ВГК (у тому числі виконання організаційно-розпорядчих документів, оцінка ефективності персоналу, управління ризиками) та організаційного розвитку (управління бізнес-процесами, оцінка їх ефективності; контроль над регламентуючою документацією).

Автор рекомендує впроваджувати СВК на підприємстві силами власних фахівців, що володіють відповідними практичними навичками та знанням методів організації бізнесу краще, ніж залучені консультанти.

Користувачами результатів методики є рада директорів і загальні збори учасників, а учасниками, що застосовують методику – заступник директора, головний бухгалтер, зовнішні аудиторів, служба ВГК, менеджмент, ревізійна комісія.

Ефективність СВК підприємства МВВП «МЕКОЛ» залежить від наявності компетентного і грамотного персоналу бухгалтерської та економічних служб із чітко прописаними правами і обов'язками, що регулярно підвищують професійну кваліфікацію, яка включає програми підготовки за такими напрямками, як зміни в бухгалтерському, податковому обліку та аудиті, методиці управлінського обліку, використання в роботі МСФЗ тощо.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Реалізація наведених рекомендацій з організації СВК на підприємстві МВВП «МЕКОЛ» дозволить істотно підвищити ефективність його діяльності. Впровадження викладеної методики з урахуванням авторських рекомендацій може стати потужним знаряддям при проведенні моніторингу СВК управлінським персоналом підприємства. На основі внесених автором пропозицій, а також за наявності достатніх статистичних даних може бути розроблений чіткий і послідовний алгоритм проведення моніторингу якості СВК на вітчизняних підприємствах. У подальших дослідженнях доцільно вдосконалити методику виявлення ознак викривлень і помилок у фінансовій звітності. Порушені в статті питання не є вичерпними й потребують доповнень, змін, уточнень та конкретизації.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. *International standard on auditing 315* «Identifying and assessing the risks of material misstatement through understanding the entity and its environment» [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/a017-2010-iaasb-handbook-isa-315.pdf>.
2. *International standard on auditing 330* «The auditor's responses to assessed the risks» [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/a019-2010-iaasb-handbook-isa-330.pdf>.
3. **Бардаш С.В.** Економічний контроль в Україні: системний підхід: [монографія] / С. В. Бардаш. – К.: КНТЕУ, 2010. – 656 с.
4. **Білуха М.Т.** Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту: [підручник] / М. Т. Білуха – К.: Влад і Влада, 1996. – 320 с.
5. **Бондар В. П.** Концепція розвитку аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: [Моногр.] / В. П. Бондар. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 456 с.
6. **Бондар М.І.** Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: [монографія] / М.І. Бондар. – К.: КНЕУ, 2008. – 256 с.
7. **Бутинець Т.А.** Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики: [монографія] / Т. А. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 772 с.
8. **Прийняття** рішень в аналізі та контролі капіталу торгівельних підприємств: [монографія] / А.Д. Бутко, О.Л. Шерстюк, А. М. Пташник та ін. – К.: КНТЕУ, 2011. – 276 с.
9. **Контроль** в системі внутрішньопроизводственного розрахунку: [монографія] / Б.И. Валуев, Л.П. Горлова, В.В. Муравская и др. – М.: Финансы и статистика, 1987. – 239 с.
10. **Виговська Н.Г.** Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація: [монографія] / Н. Г. Виговська. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 532 с.
11. **Гуцаленко Л.В.** Внутрішньогосподарський контроль: [навч. посіб.] / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук. – К.: ЦУЛ, 2014. – 496 с.
12. **Дерій В.А.** Витрати та доходи підприємств у системі обліку та контролю [монографія] / В. А. Дерій. – Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2009. – 272 с.
13. **Дмитренко І.** Система внутрішньокорпоративного контролю: передумови запровадження та чинники ефективності / І. Дмитренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 5. – С. 41 – 51.

14. **Дрозд І.К.** Контроль економічних систем: [монографія] / І.К. Дрозд – К. : Імекс-ЛТД, 2004. – 312 с.
15. **Івахненко С.В.** Інформаційні технології аудиту та внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції: [монографія] / С.В. Івахненко. – Житомир: ПП «Рута», 2010. – 432 с.
16. **Калюга Є.В.** Фінансово-господарський контроль у системі управління : [монографія] / Є. В. Калюга – К.: Ельга: Ніка-Центр, 2002. – 355 с.
17. **Корінько М.Д.** Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах диверсифікації: теорія, методологія, організація: [монографія] / М.Д. Корінько. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2007. – 429 с.
18. **Костирко Р.О.** Контроль і аналіз в системі управління економічним потенціалом господарюючого суб'єкта: методологія та організація: [монографія] / Р.О. Костирко. – Луганськ: вид.-во СНУ ім. В.Даля, 2010. – 728 с.
19. **Лінник В.Г.** Організація обліку і контролю на тваринницьких фермах / В. Г. Лінник, М. М. Коцупатрий. – К.: Урожай, 1991. – 232 с.
20. **Максімова В.Ф.** Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства – системний підхід до розвитку: [монографія] / В.Ф. Максимова. – К.: АВРІО, 2005. – 264 с.
21. **Контроль** у системі інноваційного менеджменту підприємства: [монографія] / за ред. Є. В. Мниха. – К.: КНТЕУ, 2011. – 452 с.
22. **Нападовська Л.В.** Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: [монографія] / Л. В. Нападовська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 224 с.
23. **Пантелеєв В.П.** Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація: [монографія] / В.П. Пантелеєв. – К. : Інформ.-аналіт. агентство, 2008. – 491 с.
24. **Пархоменко В.М.** Бухгалтерський облік, внутрішній контроль і економічний аналіз витрат на поліпшення якості продукції: проблеми теорії та методології: [монографія] / В.М. Пархоменко. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 559 с.
25. **Петренко С.М.** Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю господарських систем: [монографія] / С.М. Петренко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2007. – 290 с.
26. **Пушкар М.С.** Теорія пізнання у розвитку науки про контроль: [монографія] / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2011. – 140 с.
27. **Скрипник М.І.** Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю витрат та калькулювання собівартості продукції: [монографія] / М.І. Скрипник. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 732 с.
28. **Шевчук В.О.** Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (проблеми теорії, організації, методології) : [монографія] / В. О. Шевчук. – К.: КДТЕУ, 1998. – 371 с.
29. **International standard on auditing 400 «Risk assessments and internal control»** [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.icsa.cag.gov.in/Background%20Material/RISK%20ASSt%20AND%20INTNL%20CONTROL%20ISA_400.pdf.
30. **International standard on auditing 520 «Analytical procedures»** [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/a026-2010-iaasb-handbook-isa-520.pdf>.
31. **Гордеева А.А.** Методика выявления искажений в бухгалтерской (финансовой) отчетности: дис. ... к.э.н.: 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / А. А. Гордеева. – М., 2014. – 260 с.

В статье рассмотрена методика использования аналитических процедур при оценке эффективности системы внутрихозяйственного контроля предприятия. Выделены цели, задачи и элементы внутрихозяйственного контроля предприятия. Приведены требования к эффективности внутрихозяйственного контроля предприятия. Разработан алгоритм организации работы по мониторингу системы внутрихозяйственного контроля предприятия и оценки бухгалтерского учета, на основе которых предложено распределение контрольных функций между центрами контроля.

Ключевые слова: *внутрихозяйственный контроль, система, аналитические процедуры, оценка, эффективность, цели, задания, элементы.*

In the article the technique of analytical procedures in assessing the effectiveness of internal control of the company. Highlight the goals, objectives and elements of internal control of the company. The requirements for effectiveness of internal control of the company. An algorithm for the organization of the monitoring system of internal control and enterprise accounting estimates on which the proposed distribution of control functions between the centers of control.

Keywords: *internal control, system, analytical procedures, evaluation, efficiency, goals, objectives, elements.*